

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BATI AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

DÜZLERÇAMI'NDA 1997 YILINDA YANAN KIZILÇAM (*Pinus brutia* Ten.) ORMANLARINDA FARKLI EKİM YÖNTEMLERİ İLE GENÇLİĞİN ELDE EDİLMESİ

GİRİŞ

Orman yangınları, ülkemizin bulunduğu coğrafyanın gereği, özellikle Akdeniz, Ege ve Marmara Bölgelerinde geniş alanları etkileyen, ormancılık gündemindeki önemli konulardan birisidir.

Tarihsel süreç içinde yoğun yerleşimlere sahne olan Akdeniz Bölgesi Ormanları, çeşitli nedenlerle sık sık çıkan yangınların etkisinde kalmıştır. Ormanlar ve yangın arasındaki bu yakın ve uzun süreli ilişki, evrim ve doğal seçinim yolları ile ağaçların ve ormanların değişen oran ve biçimlerde yangına karşı uyum özellikleri geliştirmelerine neden olmuştur. Akdeniz Bölgesinin topoğrafik yapısının özellikleri gereği bu bölgede yer alan kızılçam ormanlarında yangınlardan sonra doğal gençleştirme yönteminin uygulanması gereken alanlar, yapay gençleştirme yöntemi uygulanabilecek alanlara göre daha geniş alanları kaplamaktadır. Doğal gençleştirme teknikleri; diğer bazı avantajları yanında, yanan meşcerenin genetik yapısını bozmadan gençliğin elde edilmesi bakımından da önemli avantajlar sağlamaktadır.

Bu araştırma, 21 Temmuz 1997 tarihinde yanan, 1715 hektarlık Düzlerçamı orman yangın alanı içerisinde Antalya Orman İşletme Müdürlüğü'nün isteği üzerine gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın amacı, alçak rakımlı kızılçam ormanlarında yangın sonrası istenen yoğunluk ve kalitede doğal gençliğin elde edilmesi için,

uygun tohum takviyesi şekli ve tohum miktarlarının belirlenmesi ve ayrıca yangından sonra gerçekleşen sonbahar çimlenmelerinde yaşayan fidan sayıları hakkında sağlıklı bilgiler elde etmektir.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Çalışma, Antalya Orman Bölge Müdürlüğü, Antalya Orman İşletmesi Düzlerçamı yangın alanında; ikisi Merkez'de genç (18 yaşında), diğer ikisi de Doyran İşletme Şefliği'nde yaşlı (61 yaşında) meşcerelerde olmak üzere toplam dört deneme alanında yürütülmüştür. Ortalama yükselti 100 m'dir. Deneme alanlarında, işlemlerin uygulanmasından önce, yanan meşcerenin; ağaç, kozalak ve tohumlarına ilişkin özellikleri belirlenmiştir. Deneme alanlarında uygulanan işlemler:

1. Kontrol (kozalaklı dal serme),
2. Tohum serpme işlemi (kozalaklı dal serme + 6 kg/ha tohum serpme)
3. Tohum serpme işlemi (kozalaklı dal serme + 12 kg/ha tohum serpme)
4. Çizgi ekimi (kozalaklı dal serme + 6 kg/ha tohum kullanımı)

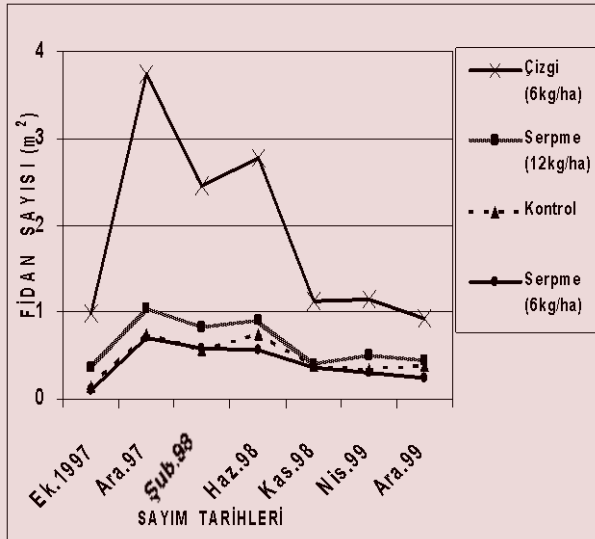
Kontrol parselleri de dahil olmak üzere, tüm deneme alanlarında, yanan meşceredeki ağaçlara ait kozalaklı dallar, elden geldiğince alana eşit miktarlarda dağıtılmıştır. Kontrol dışında kalan diğer üç işleme ait tohum takviyesi de, tam alanda kozalaklı dal serme işleminden sonra gerçekleştirilmiştir. Deneme alanlarında iki yıl boyunca fidan sayılarındaki değişimleri izlemek amacıyla çimlenmelerin

gerçekleştiği 28 Ekim 1997 tarihinden başlanarak 14 Aralık 1999 tarihine kadar 7 kez fidan sayımı yapılmıştır. Sonbahar fidanlarının yaşama oranlarını belirlemek amacı ile de her parselde 30 adet fidan işaretlenerek büyüme mevsimi sonunda sayılmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

İkinci büyüme mevsimi sonunda çimlenen fidan sayıları, Doyran deneme alanlarında Merkezdeki deneme alanlarına göre daha yüksek bulunmuştur. Metrekaredeki fidan sayıları; Merkezde ortalama 0,5 adet, Doyran'da ise ortalama 10 adet olarak belirlenmiştir (Şekil 1, Şekil 2).

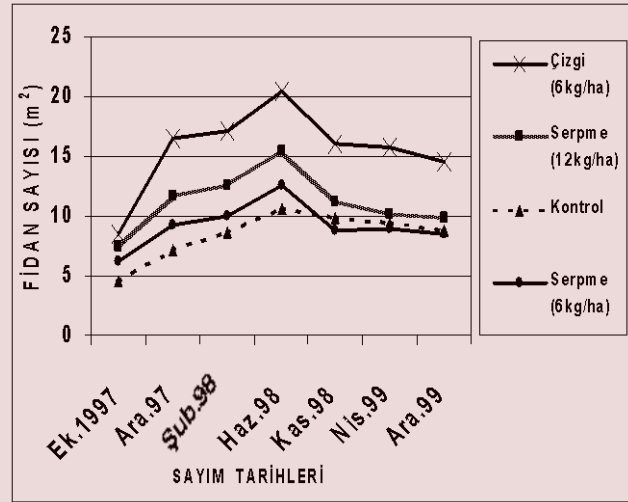
İkinci büyüme mevsimi sonunda, fidan sayısı az olan Merkez deneme alanlarında, fidan kök boğazı çapı bakımından işlemler arasında bir farklılık bulunmazken, birim alandaki fidan sayısı fazla olan Doyran deneme alanlarında, fidan kök boğazı çapı bakımından işlemler arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Birim alanda daha az fidan sayısı bulunduran kozalaklı dal serme işlemi (kontrol) ile kozalaklı dal serme+hektara 6 kg tohum serpme işlemlerinde, fidan kök boğazı çapı diğer iki işleme göre daha yüksektir.

Şekil 1. Merkez İşl. Şefliği (genç meşcere) deneme alanlarında ikinci büyüme mevsimi sonunda işlemlere göre fidan sayıları

Deneme alanlarında ilk yıl, ilkbahar mevsimi sonuna kadar belirlenen toplam fidan sayısının % 75'ine yakın kısmını, sonbahar

fidanları (Ekim ayı sonundan Aralık ayı sonuna kadar çimlenen fidanlar) oluşturmuştur.

Şekil 2. Doyran İşl. Şefliği (yaşlı meşcere) deneme alanlarında ikinci büyüme mevsimi sonunda işlemlere göre fidan sayıları

Yanan Kızılcım alanlarında doğal gençleştirme çalışması yapılacaksa; tohum kaynağı, toprağın fiziksel yapısı ve yabancılaşma riski dikkate alınarak çalışılmalıdır.

Tohum kaynağı yeterli ve toprak yapısı çimlenme koşullarına uygun alanlarda, sonbahar çimlenmelerinden yararlanmak koşulu ile kozalaklı dal serme işlemi yeterli görülmektedir. Ancak tohum kaynağı sınırlı olan örneğin genç meşcerelerde, serpme ekimleri yerine çizgi ekimi gibi tohumun büyük ölçüde çimlenme ve yaşama şansını arttıracak yöntemlerin tercih edilmesi önerilir.

Yıl: 2002, Teknik Bülten No: 15, Antalya.

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, PK:264 07002 ANTALYA

Proje Lideri: Semra KESKİN

Proje Yürütücüleri: Rumi SABUNCU, Melahat ŞAHİN,

E-posta: baoram@ogm.gov.tr

Tel : (242) 3450438

Faks: (242) 3450450

E-posta : baoram@ogm.gov.tr

Web : <http://www.baoram.gov.tr>